

Báo cáo khoa học của UNESCO: Cuộc đua với thời gian vì sự phát triển thông minh hơn

"Cuộc đua với thời gian vì sự phát triển thông minh hơn" (The race against time for smarter development) là nhan đề của Báo cáo khoa học do UNESCO xuất bản và công bố ngày 11 tháng 6 năm 2021. Báo cáo được nghiên cứu, tổng hợp và công bố định kỳ 5 năm một lần nhằm cung cấp cái nhìn tổng quan về khoa học và cách mà nó được định hình thông qua các chính sách công. Báo cáo khoa học lần thứ 7 này của UNESCO tập trung vào sự thay đổi toàn cầu, hướng đến nền kinh tế xanh dựa vào tri thức và sử dụng tốt nhất các công nghệ số; phân tích những tác động của đại dịch Covid-19 đến các xu hướng phát triển kinh tế-xã hội và xu hướng nghiên cứu trên toàn cầu.

Trong Lời nói đầu của Báo cáo, Tổng Thư ký Liên hợp quốc António Guterres có viết, những biến động lớn của thế giới trong thời gian qua làm cho chúng ta rút ra những bài học, trong đó có thể nhận thấy rõ tầm quan trọng sống còn của khoa học và mối liên kết sâu rộng của tất cả các quốc gia trên thế giới với nhau.

Báo cáo Khoa học của UNESCO cho thấy, các quốc gia thuộc mọi mức thu nhập đang song song bước vào quá trình chuyển đổi sang kinh tế số và kinh tế xanh. Quá trình chuyển đổi này đòi hỏi sự sáng tạo và đổi mới. Nhiều quốc gia đưa ra chiến lược đạt được các Mục tiêu Phát triển bền vững vào năm 2030 và có xu hướng đầu tư nhiều hơn và có chiến lược hơn vào nghiên cứu. Các quốc gia cũng nhận thức được rằng, khả năng cạnh tranh kinh tế trong tương lai của họ sẽ phụ thuộc vào tốc độ chuyển đổi sang xã hội số.

Các thông tin trong tài liệu cung cấp cái nhìn sâu sắc hơn về một thế giới đang thay đổi nhanh chóng - một thế giới mà trong đó, trí tuệ nhân tạo đang ngày càng thâm nhập vào cuộc sống hàng ngày của chúng ta. Bên cạnh đó, nhân loại đang phải đứng trước rất nhiều thách thức như: bệnh dịch, biến đổi khí hậu và mất đa dạng sinh học,... Một phần lớn trong tài liệu cung cấp các thông tin nghiên cứu và tổng hợp các đường hướng phát triển mà các quốc gia đã và đang theo đuổi trong 5 năm qua, từ góc độ quản trị khoa học.

Nhu cầu cấp thiết về khoa học mở cũng được tài liệu đề cập đến. Kể từ năm 2019, UNESCO đã nỗ lực hướng tới mục tiêu này bằng cách phát triển một công cụ được thiết kế theo tiêu chuẩn toàn cầu vì một nền khoa học mở minh bạch, toàn diện và tương tác sâu rộng hơn. Bài học kinh nghiệm từ đại dịch Covid-19 đã cho chúng ta thấy rõ hơn và cấp bách hơn giá trị của liên kết mở và khoa học mở, về tầm quan trọng của việc tiếp cận khoa học một cách phổ cập, nhanh chóng và kịp thời vì lợi ích của con người ở tất cả các quốc gia trên thế giới.

Tài liệu hướng đến việc đưa ra các mục tiêu chung với mong muốn khoa học trở thành một công cụ phát triển công bằng và bền vững phục vụ con người, đồng thời, cũng đưa ra kết luận rằng, các quốc gia cần đầu tư nhiều hơn vào nghiên cứu và đổi mới nếu họ muốn thành công trong quá trình chuyển đổi kép giữa kinh tế số và kinh tế xanh.

Tài liệu dài 759 trang, bao gồm:

- Các tiểu luận nghiên cứu, trong đó đề cập đến những vấn đề và thách thức đang diễn ra trên thế giới hiện nay, cũng như sự cấp bách của việc đầu tư vào nghiên cứu và chia sẻ thông tin khoa học để giải quyết các vấn đề đó.

- Các bài nghiên cứu về các xu hướng mang tính toàn cầu;

- Các nghiên cứu, thống kê chi tiết về 26 quốc gia và khu vực, tương ứng với 26 chương trong tài liệu. Các nghiên cứu, tổng hợp và thống kê này đề cập, khai thác ở nhiều góc độ khác nhau, liên quan đến các vấn đề như: Mục tiêu, chiến lược và xu hướng phát triển khoa học; các bước thực hiện để đạt được mục tiêu phát triển bền vững; xu hướng trong quản trị khoa học và chỉ tiêu cho nghiên cứu và đổi mới; xu hướng nghiên cứu và xuất bản khoa học; các sáng kiến, chương trình hành động thúc đẩy quá trình chuyển đổi số và tăng trưởng xanh,...

Rất nhiều thông tin khoa học và số liệu thống kê liên quan đến khoa học nghiên cứu và phát triển của Việt Nam được UNESCO nghiên cứu, tổng hợp được trình bày trong tài liệu này, đặc biệt, ở chương 26: Đông Nam Á và Châu Đại Dương (Southeast Asia and Oceania) và trong rất nhiều bảng biểu, số liệu, hình minh họa.

Báo cáo khoa học của UNESCO là tài liệu tham khảo quan trọng về mặt khoa học và cung cấp nhiều số liệu có giá trị cho những người làm chính sách, các nhà quản lý, các nhà khoa học, các tổ chức liên chính phủ và phi chính phủ, những người làm truyền thông và những người nghiên cứu có quan tâm, hỗ trợ trong việc đưa ra những quyết định, giải pháp, chương trình hành động phù hợp để phát triển quốc gia.

Toàn văn của tài liệu "UNESCO Science Report: The race against time for smarter development" được truy cập mở tại địa chỉ:
<https://www.unesco.org/reports/science/2021/en/download-the-report>

Nguyễn Tú Quyên